



Jornades de Foment de la Investigació

LA LENGUA CATALANA AL PAÍS VALENCIÀ: PERSPECTIVES DE FUTUR

Autors

Míriam CANTALEJO
Sílvia HERRÁIZ

INTRODUCCIÓ

En aquest article s'intentaran destacar els aspectes negatius i positius de diversos estudis i censos sobre l'ús i el coneixement de la llengua catalana al País Valencià. S'ha tingut en compte, sobretot, el llibre blanc sobre l'ús del valencià de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), publicat el 2005, que va reunir les dades sobre l'ús del valencià del 2004. Aquesta publicació es considerada com la més completa i la que més informació ens pot aportar per tal d'arribar a unes conclusions més clares. De totes aquestes conclusions hem estret les més negatives (els aspectes negatius són prou nombrosos, i per això hem estret només els més significatius), i que generen un cert pessimisme sobre la continuïtat de la llengua i el seu ús en aquest territori. No obstant això, també s'han estret aquelles conclusions que poden albirar un futur més optimista per a la nostra llengua.

ASPECTES NEGATius

1. LA COMPETÈNCIA LINGÜÍSTICA

No s'ha d'entrar en els aspectes més concrets i específics de l'enquesta per trobar ja un aspecte negatiu. La informació possiblement més important, el grau de competència lingüística, és una mala notícia. Segons les dades de l'enquesta de l'Acadèmia de la Llengua Valenciana, un 81,6% de les persones que habiten a la zona valenciano-parlant entén la llengua pròpia del territori "prou bé o perfectament". Aquest percentatge es molt més baix si posem atenció a la gent que ho parla "prou bé o perfectament" (un 58,4% de la població). El percentatge de la gent que el parla és molt inferior a la resta de territoris de parla catalana (exceptuant la Catalunya Nord). A més a més, l'alarmant percentatge del 27,3% de la població escriu correctament en valencià, menys d'una tercera part del total de parlants.

Totes aquestes dades mostren que el País Valencià és un dels territoris amb els percentatges més baixos en competència lingüística. Tot això és més sorprenent encara si pensem que és un dels territoris amb més gent autòctona (només superat per La Franja i Catalunya).

2. EL GRAU DE FORMACIÓ DELS PARLANTS

El coneixement de la llengua augmenta en la població jove, perquè aquests han tingut l'oportunitat d'aprendre valencià a l'escola, que és el lloc principal d'aprenentatge de la llengua, per damunt de la família. Podríem dir, per tant, que el coneixement de la llengua augmenta amb el grau de formació dels parlants, i que les persones amb més estudis són les que tenen un coneixement més elevat. No obstant això, l'ús de la llengua no es correspon amb aquest coneixement: les persones joves, encara que tenen més formació i coneixen millor la llengua, l'utilitzen menys. Aquest és un aspecte negatiu, perquè estem parlant de persones amb capacitat d'utilitzar la llengua que no ho fan per voluntat o perquè se senten més segurs en castellà. El coneixement sense l'ús no li fa cap bé a la llengua.

3. POBLACIÓ RURAL I POBLACIÓ URBANA

Els estudis demostren que l'ús de la llengua és més actiu en les localitats més xicotetes. En canvi, la població urbana és la que més tendeix a créixer (normalment s'emigra dels pobles a les ciutats i molt menys a l'inrevés), per la qual cosa podem deduir que l'augment de la població urbana suposarà una disminució en l'ús de la llengua si les persones catalanoparlants canvien de llengua en arribar a la ciutat perquè veuen que la seva pròpia no s'utilitza tant com al seu lloc d'origen.

4. L'EMIGRACIÓ MÉS RECENT

Els estudis demostren que el grau de coneixements de català entre les persones no autòctones és molt menor entre els que provenen dels països d'emigració més recent (com ara els d'Europa de l'Est). Açò perjudica l'ús de la llengua, sobretot quan aquestes persones no segueixen un curs de català i no interactuen suficientment amb els parlants autòctons (que, d'altra banda, solen canviar al castellà quan parlen amb un estranger). Com que aquest tipus d'immigració va en augment, també baixaran els percentatges de competència lingüística quasi paral·lelament.

ASPECTES POSITIUS

1. EL GRAU DE FORMACIÓ DELS PARLANTS

Un punt molt important en el qual coincideixen tots els censos i estudis fets en totes les zones de parla catalana és el grau de formació de les persones. El que s'ha demostrat és que el coneixement de català augmenta amb la formació i que, com més alt és el nivell d'estudis, més gran es el seu domini lingüístic del català. Això és un tret positiu si pensem que el nivell de formació augmenta amb el temps i mentre fa uns anys la comunitat amb estudis superiors era molt reduïda, cada vegada més aquest nombre de persones augmenta i amb això s'incrementarà també la quantitat de persones que dominen el català.

A més a més, el grau de formació no sols influeix en l'ús i el coneixement de la llengua, sinó també en el consum dels mitjans de comunicació en català. Aquest pot ser un aspecte molt important si considerem que qualsevol llengua és molt més forta si l'empren els mitjans de comunicació i en aquests casos la demanda genera un increment de l'oferta. Un augment dels mitjans de comunicació seria un pas endavant molt favorable per al català sense cap mena de dubte, sobretot al País Valencià, on hi ha una mancança especial de canals de televisió i publicacions (premsa, revistes, etc) en català.

2. LA TRANSMISSIÓ INTERGENERACIONAL DEL CATALÀ

L'Índex de Transmissió Intergeneracional del Català (ITIC) mostra les diferències d'intensitat en l'avançament o el retrocés en la transmissió del català dels progenitors als fills.

Encara que els estudis mostren que els territoris on més ha augmentat la transmissió del català han sigut Andorra i Catalunya, no podem oblidar que també s'ha mostrat una lleu pujada al País Valencià (+0,02) i que, per xicoteta que siga, mereix una especial atenció perquè és un factor decisiu per al futur de la llengua.

Amb l'augment de la transmissió intergeneracional trobarem també l'increment dels parlants de català al País Valencià. El fet que els pares transmeten el català als seus fills farà que els joves consideren el català com la seva primera llengua i després això farà que l'utilitzen més en tots els àmbits i, molt possiblement també la transmeten als seus fills, la qual cosa donaria lloc a la continuïtat de la llengua a través de les generacions.

3. ELS ÀMBITS D'ÚS

Segons l'enquesta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, el 78,22% de les persones que parlen valencià a casa ho fan també després amb els amics. Juntament amb això, trobem que quasi el 60% l'usa al carrer amb gent que no coneix i més del 75% l'utilitza quan compra en botigues tradicionals. Un percentatge molt semblant és el de la gent que l'utilitza quan va al banc. La xifra més baixa en aquest apartat és la de la gent que parla català quan compra en grans superfícies.

Amb aquests resultats, es pot ser optimista a l'hora de parlar de l'evolució de l'ús. Si la gent que ho parla a casa, majoritàriament, continua parlant català també fora, això propiciarà que almenys l'ús del català en els diferents àmbits no baixe o que es mantinga més o menys estable. A més a més, l'ús del català fora de casa pot propiciar que gent que no el parla habitualment però el coneix també l'utilitze amb els interlocutors que comencen una conversació en català.

CONCLUSIONS

Pel que fa als aspectes negatius per al futur de la llengua, els que s'han exposat en aquest article són els més significatius però no la totalitat dels obstacles que la llengua pot trobar en el present i en el futur. Començant per la baixa competència lingüística que mostren les enquestes al País Valencià, les dades no són molt optimistes. És especialment preocupant el nombre de persones que no sap escriure en valencià (possiblement, per la falta de visibilitat de la llengua en el medi escrit). A banda de tot això, està el problema polític i la falta d'una política lingüística eficaç que siga capaç d'integrar als nous arribats, de fomentar l'ús de la llengua i sobretot de donar-li visibilitat i més promoció en els àmbits públics.

Pel que fa als aspectes positius, hem considerat tres aspectes bàsics en el coneixement i evolució de l'ús del valencià, com són el nivell d'estudis, la transmissió intergeneracional i els àmbits d'ús. Aquests aspectes ens proporcionen una visió positiva sobre l'ús del català i ens ofereixen una perspectiva de futur favorable. Per tot això, sembla que, malgrat la situació del català al País Valencià i la mancança d'una política lingüística eficaç, el coneixement que les persones tenen del català no es veurà molt afectat, però no podem dir el mateix sobre l'ús de la llengua.

BIBLIOGRAFÍA

Honorat Ros i Pardo (coord.) (2005): *Llibre blanc de l'ús del valencià*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la llengua.

Querol, E. (coord.) (2007): *Llengua i societat als territoris de parla catalana a l'inici del segle XXI. L'Alguer, Andorra, Catalunya, Catalunya Nord, la Franja, Illes Balears i País Valencià*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Secretaria de Política Lingüística, Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana, Sèrie Estudis, núm. 11.

Querol, E. (2006): *El coneixement del català. Anàlisi sociolingüística del Cens de Població de 2001 de Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Secretaria de Política Lingüística, Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana, Sèrie Estudis, núm. 10.

Turell, M.T. (1984). *Elements per a la recerca sociolingüística a Catalunya*. Barcelona: Edicions 62.

Vila, F.X. (1993). *Transmissió dels idiomes en les parelles lingüísticament mixtes*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de cultura.